

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

[https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/193491,IV-Malopolski-Dzien-Pamieci-Zolnierzy-Niezlomnych-Wykletych.h
tml](https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/193491,IV-Malopolski-Dzien-Pamieci-Zolnierzy-Niezlomnych-Wykletych.html)
20.05.2024, 10:19

IV Małopolski Dzień Pamięci Żołnierzy Niezlomnych - Wyklętych

13 listopada 2023 r., w 76. rocznicę zamordowania w więzieniu Montelupich ppłk. Alojzego Kaczmarczyka, kpt. Józefa Ostafina i mjr. Waleriana Tumanowicza - członków II Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, w Krakowie odbyły się patriotyczne uroczystości.

Rano w kościele kapucynów przy ul. Loretańskiej kapelan środowisk niepodległościowych o. Jerzy Pająk odprawił mszę świętą w intencji zamordowanych członków II Zarządu WiN oraz wszystkich zakatowanych i zmarłych działaczy podziemia niepodległościowego i ich rodzin.

W południe na cmentarzu Rakowickim, na symbolicznych mogiłach ppłk. Kaczmarczyka, kpt. Ostafina i mjr. Tumanowicza (sąsiednie kwatery XXXIII i XXXV) złożono kwiaty i zapalono znicze. Oddział IPN w Krakowie reprezentował zastępca dyrektora dr Michał Wenklar. Uroczystości zorganizowało Zrzeszenie WiN Obszar Południowy, którym kieruje prezes Małgorzata Janiec.

Alojzy Kaczmarczyk
(1896-1947)

Józef Ostafin
(1894-1947)

Walerian Tumanowicz
(1894-1947)

Zamordowani po „procesie krakowskim”

10 września 1947 r. w pokazowym tzw. procesie krakowskim skazano działaczy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego. Proces, wzorowany na sowieckim wymiarze „sprawiedliwości”, był elementem kampanii propagandowej mającej skompromitować i unicestwić antykomunistyczną opozycję polityczną oraz zastraszyć jej zwolenników.

Wyrok zapadł po przeszło miesiącu, w czasie, którego sąd zebrał się dziewiętnaście razy. Uznał, iż na karę śmierci zasłużyli działacze WiN: Franciszek Niepokólczycki, Alojzy Kaczmarczyk, Józef Ostafin, Walerian Tumanowicz, Edward Bzymek, Jan Kot, Eugeniusz Ralski i Wiktor Langner. Na karę więzienia dożywotniego skazano Mirosława Kowalskiego, na 15 lat Karola Buczka i Henryka Müncha, na 10 - Stanisława Mierzwę, Karola Starmacha oraz Stefana Ralskiego. Sąd orzekł, że na 6 lat należy pozbawić wolności Mieczysława Kabata, a na 5 lat Tadeusza Wilczyńskiego. Jerzego Kunce uniewinniono.

Skład sądzący podkreślił, że „zważywszy na wybitnie przestępczą działalność oskarżonych” (...) skazani [na karę śmierci] na ułaskawienie nie zasługują, jednak Bolesław Bierut zamienił Niepokólczykiemu, Ralskiemu, Kotowi oraz Langnerowi karę śmierci na dożywotnie więzienie, a Bzymkowi na 15 lat więzienia.

Kary śmierci orzeczone wobec Kaczmarczyka, Ostafina i Tumanowicza wykonano w więzieniu Montelupich w

Krakowie 13 listopada 1947 r. Plutonem egzekucyjnym dowodził strażnik więzienny Henryk Michalik. Pozostałych skazanych, poza Jerzym Kunce, którego zwolniono z aresztu po rozprawie, osadzono w więzieniu na długie lata. Większość z nich wyszła na wolność dopiero w czasie odwilży 1956 r.

13 listopada 2023 r. w Krakowie odbędą się uroczystości w 76. rocznicę zamordowania w więzieniu Montelupich ppłk. Alojzego Kaczmarczyka, kpt. Józefa Ostafina i kpt. Waleriana Tumanowicza, członków II Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” pod Patronatem Honorowym Instytutu Pamięi Narodowej w Krakowie. Uroczystość organizuje Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość" w Krakowie.